

PAMĚTI POSLANCE PARLAMENTU

Sexyromán

Miloš Urban

Argo

Argo, 2002

Copyright © Miloš Urban, 2002

Illustrations © Pavel Růt, 2002

ISBN 80-7203-405-7

Poznámka autora:

PPPěčko je variací mých předchozích knih
a stejně jako ony je pouhou fikcí:
nic neříká, k ničemu nenabádá,
v ničem nereflektuje skutečnost.
Slouží jen k ukájení.
(A nepatří do rukou dětem.)

věnováno věrným voličům

*Jenže láska je slovo, zběsilost a prázdněj pojem.
Ano, láska je slovo, a co slovo, to prázdněj pojem.
Povídám, půjdu do Libně, vylezu na plynojem.*

*Do plynojemu udělám dirku, jemnou, jako je váš vlas.
Ano paní, udělám tam dirku tak jemnou, jako je váš vlas,
a vypůjčím si sirku, a pak si to, dešti, has.*

Josef Škvorecký

Bude tvoje rozhorlení planout jako oheň?

Žalm 79, 5

EXPOZICE

Petra: „Svoboda je poznaná nutnost.
Ale někdo tu nutnost nepozná
a zůstane uvězněný.“

Nevím, jak k tomu došlo, ale vyprávím z vlastní zkušenosti, tak se to asi muselo stát. Byl jsem poslancem parlamentu. Zamiloval jsem se. Přestal jsem o sobě rozhodovat. Tenkrát jsem to ještě nevěděl. Ta doba už skončila, díkybohu.

Začínalo jaro. Od triumfálních voleb uplynuly dva roky. Naše strana byla pevná, jednotná a u moci.

František Fajrabend, nejstarší poslanec sněmovny za Sociálky, škrtnul ve stopadesátikilometrové rychlosti levým blatníkem o mostní pilř na sedmadvacátém kilometru dálnice D1. Byl dobrý řidič, ale usínal. Párkrát mě svezl, dvakrát jsem ho vzbudil. Tentokrát

byl ve stříbrné octavii sám. Automobil se odrazil od betonového sloupu, přeletěl oba pruhy, zapáchnul se do svodidel a explodoval. Dědek uhořel. Na pohřeb prázdné rakve přišlo půl Prahy. Předseda Sociálek plakal, když držel smuteční řeč. I Konzervy ronily. Já jsem neplakal. S Fajrabendem jsem vycházel dobře, ale kamarádi jsme nebyli. Na kandidátce jsem byl hned za ním.

Vzpomněl jsem si na něj, když jsem poprvé vstupoval do velikých dveří parlamentu. Z plného poslaneckého parkoviště před palácem se šířil pach benzínu a mně se zvednul žaludek. Byl zasedací den a já jsem přišel pěšky.

A jediný, kdo přišel pozdě. Zdržel mě sen, ze kterého jsem se ráno ne a ne probudit: zdálo se mi o keři, který divně plápolal, ale nechtěl shořet. Byla v něm nějaká útulná nora.

Psali pak o mně v novinách. Byl jsem nejmladší Sociálka v parlamentu, dřív „první z neúspěšných“, už to prý byl úspěch, no a teď jsem se „dočkal slávy“. Podle jednoho komentáře mě do sněmovny vyneslo štěstí, ne schopnosti; jinému novináři jsem se zdál málo výrazný. Můj nárok se ale zpochybnit nedal.

Napoprvé – a hned pozdě. Nikdo si toho nevšiml. Žádná sláva. U řečnického pultu stála mladá žena. Byla krásná. Schůze jsem dřív sledoval z galerie pro hosty, ale nikdy jsem si jí nevšiml. Teď ano. Navíc mluvila skvěle. Někdo mi ukázal, kam si mám sednout. Než jsem tam došel, ta dáma už skončila. Bylo mi to líto. Pak přešla kolem mě a dívala se přímo před sebe. Přehlídla mě. Zaplula mezi Konzervy.

Usmyslel jsem si, že se zviditelním stůj co stůj. Na příště jsem si připravil řeč proti Varanovi, předsedovi sněmovny a šéfovi Konzerv. Vytknul jsem mu jeho nedávnou invektivu o zaostalosti Evropské unie a o katastrofě, kterou by integrace přinesla státu. Varana to zvedlo ze židle – utrousil nějakou sprostárnu, ovšem mimo mikrofon. Ještě jsem neskončil, a on už spěchal k řečnickému pultu s odpovědí. Poslanec Kurz, který rozpravu vedl, mu to rozmlouval. Varan neposlechl a obul se do mě. Snímala to televize a on před kamerami řekl, že jsem „nevycválaný buran“. Zdrtilo mě to.

Pak mě přišel povzbudit Karel Kalina, ministr bez portfeje. Ve vládě byl nejmladší, a tak asi vytušil, jak mi je. Na starosti měl „všechno a nic“, a přesně to taky dělal – na partajní schůzi mu to vmetl do tváře Šedivka, náš nový vůdce. A Becher, který se vedení strany vzdal a ponechal si „jen“ křeslo předsedy vlády, tentokrát mlčel, přestože se vědělo, že Kalina je jeho kůň.

Kalinovi možná teklo do bot, ale pořád vypadal jako velmi zaměstnaný člověk. Postěžoval si mi, že neumí svou práci „prodat médiím“. A přece se o něj média zajímala. Rád se objevoval na mejdanech s dlouhonohými holkami, pokaždé s jinou. Vyprávěly se legendy. Připadalo mi, že ho to těší.

Varan mě zpražil, dokonce znemožnil, jak říkali mnozí. Ale Kalina mě pozdě v noci, když sněmovní exhibice skončila, zastavil na chodbě a poklepal mě po rameni. Navrhl mi tykání a pozval mě na vodku do „Dolní sněmovny“ – neuvěřitelně levné parlamentní restaurace.

Nic si z toho nedělej, chlácholil mě, teď si tě budou pamatovat jako „kluka, co jenom přišel, už se chyt s Varanem“. Rozhodně už nejsem nýmand, tvrdil – nechat si vynadat od pana profesora je pocta, pořád přece platí, že „kdo Varana nenasere, toho Varan posere“. Rozhlédl jsem se, jestli nás nikdo neslyší, ale ten bonmot asi už všichni znali. A Kalina mi při třetí rundě – vymínil jsem si, že ji zaplatím – navrhl, abych mu dělal „tichého tajemníka“.

Nevěděl jsem, co to je. Znal jsem tak zvané tiché společnosti – ty má asi na mysli? –, ale ti patří do obchodu a bankovníctví, ne do politiky. Řekl, že jsem naivní, ale jemu se to líbí, taky býval takový.

Prohlásil jsem, že žádné finance pro stranu shánět nebudu, jestli má na mysli tohle.

Zavrtěl hlavou. Mluví o funkci tichého *tajemníka*. Nedostanu za ni žádný příplatek a nesmím o ní nikde mluvit, ale on mi za to poskytne něco lepšího: jistotu, že v příštích volbách se zase dostanu do parlamentu – jistotu znovuzvolení. Vyvalil jsem na něj oči. Tvář měl nad plamenem svíčky červenou jako čert. A šklebil se přímo démonicky.

Chtěl jsem, aby mi tu „jistotu znovuzvolení“ vysvětlil. Opáčil, že si s ním musím nejdřív připít na toho tajemníka, on mi věří, tutově ho nezklam. Nad čtvrtou vodkou jsme si plácli, ale zatím jsem se nedozvěděl, jaké budu mít úkoly. Poznám to prý sám. V Kalinově družině budu zastávat důležitý, i když pro média neviditelný úkol, a musí se to zatlouct, kdyby to někdo přece jenom vyčmuchal.

Namítl jsem, že bych se nerad zavázal k něčemu, co nesouvisí s prací poslance. On jenom mávl rukou, prý do toho rychle vpluju a stejně si s tím nemusím lámat hlavu víc než jednou za měsíc. A vysvětlil mi, jak to bude s tou mojí odměnou: do sněmovny mě spolehlivě dostane „systém stínových poslanců“. Tak jako si strany budují stínové vlády, určují si i stínové poslance, ale pozor – nejde o stejný princip. Stínový poslanec je perspektivní člen strany – „absolutně věrný“, dodal se zvednutým prstem –, kterým si vedení „zajišťuje přemostění svých vizí, plánů a metod z jednoho volebního období do druhého“.

Asi jsem na něj koukal zkoprněle, tak mi to vyložil: běžný poslanec může být poslancem stínovým, ale i nemusí, podle toho, co všechno dělá pro stranu a poslanecký klub a jak se vyvíjí – buď k samostatnosti, anebo k loajalitě. Někteří stínoví ještě vůbec nejsou v parlamentu, a už mají jistotu, že tam za pár let budou, zatímco nespolehliví lenoši tam třeba sedí, ale napříště o mandát přijdou – to už se zařídí, aby se nedostali na volitelné místo kandidátky. Rozhoduje o tom „nejužší kroužek elity“, tedy i on, Karel, nejmladší ministr všech dob.

„Dobrý, ne?“ zazubil se, celý nadmutý pýchou.

„Geniální!“

Ještě jednou jsme si plácli. Řekl, že budu jeho agent. On osobně mě bude řídit.

Po Fajrabendovi jsem zdědil židli nejen ve sněmovně – třetí řada u uličky vpravo –, ale i v mandátovém a imunitním výboru; nikdo od nás neměl po jeho smrti o funkci zájem, a tak to padlo na mě. M.I.V. nikdy neměl moc práce a televizní zpravodajové se o jeho ospalou existenci nezajímali, jen občas si někdo na Svobodné Evropě rýpl, že kdyby se tento výbor rozpustil, prošlo by to bez povšimnutí. Pokud nějaký poslanec řídil v opilosti a načapala ho policejní hlídka, nic jsme mu nevytýkali, a proč taky, vždyť o nic nešlo a potkat to může tebe jako mě. Členové M.I.V. byli z různých stran, vždycky ale jednali ve vzájemné shodě. Byli jsme vzorem interpartajního konsensu, jednou to o nás prohlásil jeden stařešina v senátu, ale nikdo přesně nevěděl, jak to myslel.

Hned při první schůzi, které jsem se zúčastnil – konala se v zasedací místnosti Sociálek, 2. patro, č. dv. 205 –, jsem se mlčky rozhlédl po ostatních a zkusil si zapamatovat, kdo je kdo. Málokoho jsem znal osobně, ale parlamentní hantýrka mi už tak neznámá nebyla. Zrovna jsem se naučil, že voličům se říká „mufloni“.

Byly jsme ve výboru čtyři Sociálky. Konzervy tu seděly taky ve čtyřech. I Hybridi byli čtyři, jenže každý za svoji malou stranu: Křesťany, Svobodné, Spravedlivé a Minikonzervy. Dohromady tvořili koalici a pořád se hádali. Zbylí dva členové byli od Hnědých. Komunistům se tak říkalo z recese, anebo proto, že jim „kdysi rudá krev ztuhla už za Stalina“ – tohle si posledně neodpustil Becher.

Schůze výboru mě nudila. Členové i místopředsedové se o něco přeli s předsedkyní,

kteřá se v jednom kuse odvolávala na ústavu. Všichni kromě mě a mlčících Hybridů se shodli, že ústava je „přliš ideologická“ a měla by se přepsat. Předsedkyně si to nemyslela. Ten spor mě nezajímal, prohlížel jsem si tváře kolem stolu. Hybridi mohli mít kolem čtyřicítky, byli vkusně oblečení a z tváře jim sebevědomý úsměv mizel jen při jednání s nějakou Konzervou, protože Konzervy viděly v Hybridech konkurenci, která nemá nárok. Sociálky byly spíš nenápadné, oblečené s nedbalou elegancí, muži v povinné červené kravatě, a jen mírně ambiciózní – vzhledem k vyššímu věku. Samí osmašedesátníci, jenom já byl výjimka (ve sněmovně ještě s Kalinou a Princem, tady jediná). Hnědí si byli nápadně podobní: všichni v pomačkaném obleku, ať už s rozhalenkou, anebo v kravatě do béžova a do zelena. Chodili zásadně ve dvou a ze všeho nejvíc připomínali rozdavače časopisu Strážná věž. Konzervy byly naopak pestré a upravené, kravaty ladily většinou do modra a vzorek si měnily podle toho, v čem přišel do práce profesor Varan.

Kolik z těchto lidí asi patří mezi stínové? ptal jsem se sám sebe a připadal si tak nějak významnější než oni, jako spiklenec, co vždycky ví o něco víc. Oči mi zabloudily k předsedkyni výboru. Byla to ona. Teď už jsem ji znal. Uvítala mě na schůzi, ale ruku jsme si ještě nepodali, byl mezi námi stůl. Měla divné jméno. Spíš malá než středně velká. Mimořádně hezká, ale divně upjatá, až strnulá. Typická Konzerva? Možná, ale jenom na první pohled. Ten tmavomodrý kostým, jistě, a šedý šátek na krku, trochu jako letuška, ale nějaká nervózní, jako by věděla, že kapitánovi se nedá moc věřit. Rozhodně ještě neby-

la ve středním věku, ale za mladou bych ji taky nepovažoval. Skoro se neusmívala, v ble-
dých tvářích jí vřel stín. Ale možná ji jenom bolelo břicho.

„Můžete mi zopakovat, co jsem právě říkala?“ Mluvila ke mně, a já neměl tušení o čem. Oči měla šedé – šedé jako popel. Ze tří metrů, které nás dělily, se zdály bezbarvé, což se podivně tlouklo s černými vlasy. Bezděčně jsem zavrtěl hlavou. Ten šedý šátek na krku, ty šedé lodičky na nohou. A to cizí jméno – černé jak spálenina. Jak jen se...?

„Můžete se dívat na mě, když s vámi mluvím?“

Muž vlevo ode mě se zasmál. Nevšímal jsem si ho. Nejasně se mi začalo vybavovat její jméno, příjmení zatím ne. Obojí znělo exoticky.

Všichni kolem stolu se na mě dívali a čekali, jak odpovím.

Vzpomněl jsem si na nějaké pomluvy. Někdo o ní posledně mluvil v kantýně, byl to Princ, ministr vnitra. Tvářil se tajemně, když to říkal, ale o žádné tajemství nešlo. Prý se možná do něčeho namočila, stále v tom není jasno. Bylo to dávno. Pracovala na ministerstvu zdravotnictví. V zemědělském družstvu někde na západě země se objevil prasečí mor, na diagnóze se shodli naši i němečtí hygienici a vydali varování před možnou epidemií. Případ řešila ministerstva zemědělství a zdravotnictví a taky vláda. Mladá tisková mluvčí – ona – sice neměla mandát cokoli říkat na kameru, ale když za ní přišel televizní štáb, prohlásila, že riziko přenesení prasečí nemoci na občana je značné. Veterináři se mohli uzakládat, ale nikomu nevymluvili, že epidemie nehrozí a že mluvčí se buď plete, anebo

je hysterická, anebo jsou v tom špinavé peníze. Skončilo to vybitím stovek vepřů a prázdnými řeznickými pulty, připomínajícími časy, kdy se na maso stály fronty. Zabitá zvířata byla spalována na vyhrazených místech střežených policií. Televize si libovala v nočních záběrech, v nichž k nebi šlehají vysoké plameny jako někde na bojišti. Brzy nato stát dovezl nová prasata, všechna z Německa, z ekochoví hned za hranicemi. Mluvílo se o korupci, ale nikdo nikomu nic nedokázal. Jen tiskovou mluvčí tiše a na hodinu propustili ze služeb ministerstva zdravotnictví a podali na ni trestní oznámení. Ale ukázalo se, že dívka trpí slabostí nervů po ztrátě matky, a tak jí to prošlo. Pár let nato kandidovala do parlamentu za Konzervy a ten škraloup s podsvinčaty už nikomu nevadil.

Pohlédl jsem jí do očí. Zaimprovizoval jsem. „Říkala jste: ‚Mandátový a imunitní výbor zejména:

- a) zkoumá, zda jednotliví poslanci a náhradníci za poslance byli platně zvoleni, a svá zjištění předkládá sněmovně,
- b) zkoumá, zda mandát poslance nezanikl, a předkládá předsedovi sněmovny návrhy situací, kdy určitá činnost poslance se neslučuje s jeho funkcí,
- c) zjišťuje, zda jsou v imunitních věcech dány podmínky pro trestní stíhání poslance, provádí urychleně nutná šetření a podává zprávu o jeho výsledcích sněmovně,
- d) vede disciplinární řízení proti poslanci a rozhoduje o něm.‘

Jak vidíte, neztrácím čas, i když jsem jenom náhradník. Ústavu studuju, kdy to jen jde.

Tohle jsem si přečetl ráno v metru. Jenom nechápu, proč se tím zdržujeme. Jestli jste si na poslední schůzi neurčili program na tu dnešní, neměli jsme se vůbec scházet.“

„Jenže to bychom se už nesešli nikdy,“ řekla. A po chvíli dodala – trpce, jak se mi zdálo: „Ne že by si toho někdo všimnul.“

Jeden z Hybridů vytáhl z kapsy jednacích řád a začel se. Poslanec za Hnědé řekl, že je to fakt – proč se scházet, když není co řešit?

„Když není ochota něco řešit,“ opravila ho předsedkyně, ale pak schůzi ukončila. Členové výboru se zvedli a odešli. Já jsem zůstal sedět. Vstala a obešla stůl. Podala mi ruku.

„Takhle jste si to nepředstavoval, co? Já taky ne. Posledně jste se pustil do Varana, dneska jsme byli na tapetě my. Na popularitě vám to ale nepřidá, já o tom vím svoje. Taky mám ráda radikální řešení.“

„A jim to vadí.“

„Žere je to. Předsedám výboru, který mě nenávidí.“

„Jak to? Vždyť si vás zvolili.“

„A teď by to nejradši vzali zpátky.“

„To na té funkci tak lpíte?“

„Dřív mi to bylo jedno, ale teď na ní lpím – chtějí po mně, abych ji vykonávala jinak, než si představuju, já to odmítám, a oni mě chtějí vystrnadit. No nic. Na každý pád ráda vidím, že nové koště dobře mete. Jsem zvědavá, jak dlouho mu to vydrží. Mimochodem –

jmenuju se Dimitrovová. Ela Dimitrovová. S vašimi kolegy si tykám. Takže i pro tebe: Ela. Opravdu jezdíš do práce metrem? To ti získá u muflonů body. Ale nemusíš to přehánět, máme tady taxifond.“

Zvedl jsem se ze židle. „Ela?“

„Eliana.“

„Eliana... Nikdy jsem takové jméno neslyšel.“

„Takhle reagujou všichni,“ usmála se. „Já vím, že se to jméno skoro nedává, ale mně ho dali.“

„A je vůbec v kalendáři? Kdy slavíš svátek?“

„Dvacátýho července, na Eliáše. V našem kalendáři ovšem najdeš Ilju. Ty jména znamenají totéž. Ale to není zajímavý. Tak nashle.“

„Počkej! Už jsi to nakousla, tak to dopověz. Co znamená to jméno?“

„Znamená: ‚Můj pán je Bůh.‘“

„Můj pán je Bůh?“

„Eliáš byl prorok. A učitel. Měl strašně dlouhé vlasy a hlásal Boží slovo. Lidi ho dost štváli, považoval je za tupce. A nenáviděl ty, co dělají bohy ze sebe. Na ty byl pes. A pak měl nadaného žáka, takového mladého plešatce, co se jmenoval taky dost divně: Elíša. Tenhle studentík pro milovaného učitele úplně zahořel, do plamenů by pro něj skočil a vůbec. No nic. Blbost, že jo?“

„Proč? Ale já jsem ignorant, Bibli jsem nečet. Sociálky ji mají na indexu.“

Usmála se, jakoby z povinnosti, a zapálila si cigaretu dlouhým plamenem, který jí zdánlivě vyšlehl přímo z dlaně. Ale mezi prsty se jí zaleskl malý zapalovač ve tvaru pistole; beretty, myslím. Potom beze slova odešla.

Bydlel jsem v podnájmu ve východní části města. Byly tu sice obchody s módou a fitness centra jako všude jinde, ale počet hospod, videopůjčoven, barheren a vietnamských tržišť prozrazoval místní proletářské tradice. Špíny v ulicích tady bylo víc než v centru a kromě šedo zeleného železničního náspu tu nic nepřipomínalo park. Tráva zato rašila z puklin v chodníku. Z průjezdů smrděly plné plastové popelnice. U obrubníků stály škodovky a žigulíky prožrané rzí, některé z prázdnou pneumatikou, jiné úplně bez kol. V podnájmech bydleli studenti. Stěhovali se sem mladí s nezralými příjmy a taky ti, jimž metropole připadala turisticky drahá a nudná – umělci, které zatím nikdo neznal.

Rád jsem se díval z okna, v rádiu naladěnou Svobodnou Evropu. Měl jsem výhled na kouli plynojemu, lesknoucí se v jarním slunci na kopečku, co se zvedá nad slepým ramenem řeky. Ve chvílích volna jsem studoval ústavu a jednacích řád a po dlouhé době jsem dobře spal. Plat poslance parlamentu mě nepřestával ohromovat. Výplatní pásku jsem měl pod lampičkou na nočním stolku. Pročítal jsem ji před usnutím a po probuzení; poprvé